

PÖYTÄKIRJA

23.3.2026

IHMISOIKEUSVALTUUSKUNTA

Aihe	Ihmisoikeusvaltuuskunnan (IOV) kokous
Aika	maanantaina 23.3.2026 klo 10.00–13.00
Paikka	Pikkuparlamentin auditorio/ Teams
Läsnäolijat	Petman Jarna (pj.), Laajapuro Niina (vpj.), Aalto Juho, Alanne Kaisa, Ali Atik, Ervasti Kaijus, Gestrin Christina, Grönfors Janette, Hakonen Kimmo, Hiltunen Rainer, Hintikka Kaisa-Mari, Juvonen Anu, Jylhä Marja, Kasa Tuija, Mahlamäki Pirkko, Nissilä Leena, October Martta, Ollus Natalia, Pihamaa Heljä-Tuulia, Rantamäki Petra, Sakslin Maija, Salo Aija, Solitander Nikodemus, Spolander Mia, Suomu Katariina, Tervala Miisa, Topo Päivi, Vartio Elias
	Lisäksi Ihmisoikeuskeskuksesta paikalla: Hakala Elina (siht.), Ahola Sanna, Fält-Simola Klara, Joronen Mikko, Järnefelt Miro, Leikas Leena, Orkokari Minna, Pursimo Mikko, Villa Susan

Kokouksen asialista

1. Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.01 ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

Keskustelu- ja päätöasiat

2. Ikääntyneiden oikeuksien tietoisuus: havaintoja marginalisoituihin/vähemmistöryhmiin kuuluvien ikääntyneiden oikeuksista

Ihmisoikeusvaltuuskunnan jäsen Kaijus Ervasti piti valtuuskunnan jäsenille aiheesta alustuksen. Kommenttipuheenvuoron antoi valtuuskunnan jäsen, vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo.

Puheenvuoroissa tuotiin esille, että meneillään on useita tutkimushankkeita, jotka liittyvät ikääntyneiden vähemmistöjen oikeuksien ja yhdenvertaisuuden haasteisiin. Tutkittavia ikääntyneiden ryhmiä ovat muun muassa muistisairaat, vammaiset, maahanmuuttajat, päihteidenkäyttäjät, mielenterveyshaasteita kokevat ja seksuaalivähemmistöt. Havainnot osoittavat, että ikääntyneillä on samoja ongelmia kuin muullakin väestöllä, mutta myös erityisiä ongelmiaan. Ikääntyneillä vähemmistöjen edustajilla haasteet kasautuvat. Ikääntyneiden kokonaistilanteen osalta huolenaiheiksi ja kehityskohteiksi nostettiin palveluiden saatavuus, itsemääräämisoikeuslainsäädäntö, kasvanut pienituloisuus, digitoimintakyvyn rakentaminen ja ikävaikutusten arviointi lainvalmistelussa ja päätöksenteossa.

Kansainvälistä näkökulmaa päivän aiheeseen toi Ihmisoikeuskeskuksen asiantuntijan Sanna Aholan puheenvuoro ikääntyneiden oikeuksien sopimuksen valmistelusta YK:ssa. YK:n ihmisoikeusneuvosto asetti ikääntyneiden ihmisoikeussopimuksen laatimiseksi hallitusten välisen työryhmän keväällä 2025 ja neuvottelut käynnistettiin helmikuussa 2026. Ihmisoikeuskeskus osallistuu neuvotteluihin itsenäisestä ja riippumattomasta roolistaan käsin. YK:n rahoituskriisi varjostaa neuvotteluita, minkä vuoksi kansalaisyhteiskunnalla ja kansallisilla ihmisoikeusinstituutioilla on tästäkin syystä korostunut rooli. Tavoitteena on, että sopimuksella

paikattaisiin kansainvälisen oikeuden aukkoja esimerkiksi ikääntyneiden itsemääräämisoikeuden ja ikä syrjinnän osalta.

Keskustelussa nousivat esille hyvinvointialueilla ilmenevä epäsuhta lainsäädännön ja sen soveltamisen välillä, perustuslakivaliokunnan koventunut ja taloussuhdanteita korostava kanta hoivaa ja sosiaaliturvaa koskeissa asioissa, kansalaisjärjestöjen merkitys, vanhusten kaltoinkohtelun eri muodot sekä avustamisen mahdollisuudet erityisesti pankkilainsäädäntöön liittyen.

Ikääntyneiden oikeuksien sopimuksen osalta muistutettiin, että ikääntyneiden toimintakyvyn heikkenemistä pohtiessa ei tulisi keskittyä vain ikään, vaan esimerkiksi koulutustasoon ja köyhyyteen. Haasteita voi tulla myös lääketieteeseen pohjaavissa määritelmäkysymyksissä.

3. Pöytäkirjan (8.12.2026) hyväksyminen

Pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Ihmisoikeuskeskuksen toimintakertomuksen 2025 hyväksyminen

Puheenjohtaja kertoi, että toimintakertomus lähetetään valtuuskunnalle jäsenille erikseen kirjalliseen hyväksyntään.

5. Ihmisoikeusvaltuuskunnan hallitusohjelmatavoitteiden 2027–2031 hyväksyminen

Sihteeri esitteli tavoitteita sisältävää luonnosta ja sen valmisteluprosessia. Valtuuskunta valmisteli tavoitteita joulukuussa 2025, jolloin neljässä eri työpajassa keskusteltiin tavoitteiden teemoista. Ihmisoikeuskeskus laati työpajojen pohjalta ensimmäisen luonnoksen, jota valtuuskunnan jäsenet kommentoivat kirjallisessa menettelyssä ennen kokousta. Yksi valtuuskunnan jäsen toivoi, että jäsenet voisivat jatkossa osallistua kattavammin eri teemakeskusteluihin, jotta saisivat paremman kokonaiskuvan eri teemoista käydyistä keskusteluista.

Keskusteltiin tavoitteiden konkretian tasosta ja erillisestä, toimintaympäristöä laajemmin kuvaavasta kannanotosta. Puheenjohtaja muistutti, että valtuuskunnan rooli on käsitellä laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä perus- ja ihmisoikeusasioita, eikä kaikkia teemoja siten ole mahdollista käsitellä tavoitteissa yksityiskohtaisesti. Ihmisoikeuskeskus voi myös omassa työssään huomioida keskustelussa esiin nousseita aiheita. Erillisen kannanoton osalta puheenjohtaja totesi, että Ihmisoikeuskeskuksella ei ole henkilöresursseja laatia erillistä kannanottoa, mutta tavoitteisiin voidaan lisätä lyhyt kuvaus toimintaympäristöstä.

Hallitusohjelmatavoitteisiin tuli jäseniltä muutamia muitakin muutos- ja lisäysehdotuksia. Puheenjohtaja totesi, että keskustelun perusteella lainvalmistelu-kohtaan tehdään pieniä muutoksia ja tavoitteisiin lisätään saamelaisten totuus- ja sovintokomission suosituksia käsittelevä kohta. Lopullinen versio lähetetään jäsenille hyväksyttäväksi ja hyväksytyjen tavoitteiden julkaisuajankohdasta tiedotetaan jäseniä etukäteen. Tavoitteet käännetään myös ruotsiksi.

Tiedotusasiat ja viestintä

6. Seurannan ajankohtaisia - kv. raportoinnit, kantelu- ja valitusratkaisut

Kooste on toimitettu jäsenille kirjallisesti.

7. Jaostojen ajankohtaisia

Vammaisten ihmisoikeuskomitean (VIOK) työn painopisteenä jatkuu YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean Suomelle antamien suositusten seuranta. Viime kokouksessa (16.3.2026) käytiin keskustelua vammaisten henkilöiden poliittisesta osallistumisesta. Teemasta alusti Demo Finlandin Virva Viljanen.

Ikääntyneiden oikeuksien jaosto kokoontuu 24.3.2026. Asialistalla YK:n ikääntyneiden oikeuksien sopimusneuvottelut.

Työvaliokunnan 9.3.2026 kokouksen pöytäkirja on jaettu jäsenille kokousasiakirjojen liitteenä.

8. IOK:n ajankohtaisia

Nuorten asiantuntijoiden ohjelman kolmannen kauden asiantuntijat on valittu. Nuoremmat asiantuntijat aloittavat Ihmisoikeuskeskuksessa toukokuussa 2026.

9. IOV:n jäsenten ajankohtaisia

Jäsenten ajankohtaiset kerätään kirjallisesti ja jaetaan valtuuskunnalle kokouksen jälkeen.

Muut asiat

10. Muut asiat

Kiitettiin valtuuskunnan pitkäaikaista jäsentä, Maija Sakslinia, joka eläköityy apulaisoikeusasiamiehen tehtävästä maaliskuun 2026 lopussa.

Toivotettiin tervetulleeksi valtuuskuntaan maaliskuun alussa aloittanut tasa-arvovaltuutettu Mia Spolander.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.19.